

înaltă imponentul pavilion al oficerilor, iar în partea nord. a cetății se află turnul astronomic și o bibliotecă mare, apoi colecții de minerale, anticități și monede; ele au fost întemeiate de episc. Battyani în secl. XVIII.; în partea aceasta se află seminarul și liceul cat. A. I. se estinde jos la poalele cetății, cu piață spațioasă și strade drepte și largi; în jurul orașului intern se înșiră suburbiile Lipoveni, Maieri și Heiușeni; de oraș se mai ține și prediul Partoș. În A. I. se află mai multe reuniuni și școli, un institut rom. de bani »Iulia«, înființat la 1892, apoi mai multe biserici, între cari 4 rom.; Ovrei au două sinagoge. A. I. are 8167 loc. dintre cari 3776 Rom., ceialaltă Magh., Ovrei, Sași etc., numărul Ovrelor este 1357. Loc. se ocupă cu lucrul câmpului, cu negoțul și meseria; între Rom. e un număr oarecare de zidari; odinioară se aflau mulți pânzari și tăbăcari; negoțul cu cereale și mai ales cu vin e însemnat.

Temperatura medie în A. I. e iarna: — 1·82°,

primăvara:

+ 8·14°, vara:

+ 16·28°, toamna:

+ 9·71 și

anuală: + 8·25°

R. (Lit.: Despre Canabe și

Apulum vezi A.

D. Xenopol

Ist. Rom. Dacia până la 270

d. Chr. capitlul:

Organizația municipală, apoi:

Apulum de P.

Király. Inscricțiunile de pe monumentele din

biser. catedrală

au fost deco-

piate de mai mulți; o decopiare completă a făcut

prepositul Szeredai (1791.) [Silv. Mold.]

A. I. *protopop.* rom. gr.-cat. se compune din

24 parochii și 7 filii cu 12,508 cred. Protop. rom.

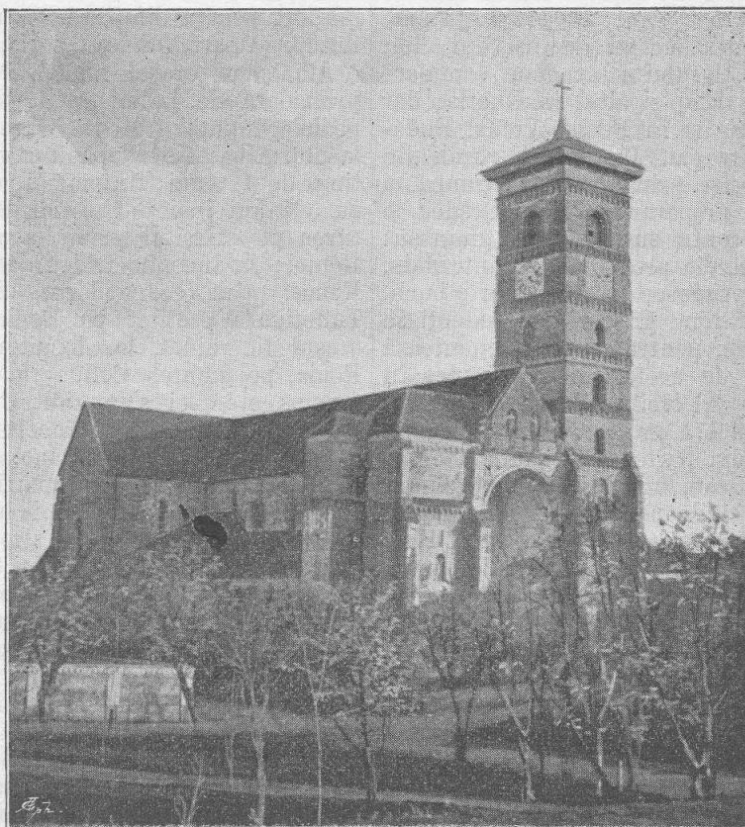
gr.-or. aparțin 36 parochii cu 25,673 cred. Reședința ambelor protop. A. I. [s. m.]

Alba-Iulia, mănăstire, probabil pe atât de veche,

pe cât de veche e Metropolia Bělgradului.

Deoarece episcopii resăritului începuseră de mult a se servi de călugări în administrarea bisericii, nici Metropolitul român al Bělgradului nu s'a putut lipsi de o mănăstire de călugări lângă rezidența sa. Vechea mănăstire din A. I. era așezată pe locul, unde se află acum fortăreața, tocmai lângă fereastra palatului princip. Transilv., așa încât chiar și sfaturile secrete și cele ce se întemplantau în palat se puteau ușor afla din partea călugărilor, precum spune »Memorialul« lui Demetriu Napragy către împăratul

Rudolf II. (1602.) Același memorial spune, că călugării din mănăstire informau pe principii Munteniei și mai ales pe Mihaiu Viteazul despre planurile și starea principilor transilv. Mănăstirea, care a existat până la zidirea fortăreaței, a fost restaurată de Mihaiu Viteazul. În 1714 însă a fost derămată împreună cu palatul principilor, spre a se putea preface în fortăreață. În mănăstirea aceasta sau ținut »săboarele mari« din 1675 și 1680. Metropoliții »Bělgradului« încă își aveau locuința în ea. În A. I. se află și acum o mănăstire rom. unită, situată în Maierii orașului, nu departe de gară. Ea a fost zidită de episcopul unit Petru Pavel Aron pentru mai mulți călugări, a căror misiune era să crească preoți buni. Mănăstirea aceasta avea să-și capete dotațiunea din fundațiunea făcută de numitul episcop pentru seminarul din Blaj. În secul trecut au locuit-o de sigur călugări. Așa se scie, că ep. unit Atanasiu Rednic din Blaj a așezat într'însa (30 Oct. 1764) pe călugărul Ieronim Kalnoki, iar din faptul, că ep. Rednic a numit pe Filoteiu Laslo sacelar preste toate mănăstirile din Ardeal, afară de mănăstirea Bunevestiri din Blaj și cea de Bělgrad, se vede, că aceasta din urmă își avea sacelarul său. În ea s'a retras și a murit, după abdi-

Catedrala r. cat. din A. Iulia.

cerea sa, ep. unit Grigorie Maior (1785.) Astăzi nu se află nici un călugăr în mănăstire. Ea servește numai de locuință pentru parochul unit din parochia Alba-Iulia-Maieri. (Cf. Acte și fragmente de Cipariu; Nilles, Symbolae; Hurmuzaki, Documente; Șincai, Cronica; Urbaniu Dominiului archiepiscopesc din Blaj etc.) [Dr. A. Bunea.]

Alba-Iulia-Făgăraș, Metropolia Rom. gr.-cat. din Transilv. și Ungaria, poartă titlul de A. I. și F., pentru-că în A. I. a fost reședința Metropolitului Atanasiu, care s'a unit cu biserica Romei, și a antecesorilor săi, și pentru-că în Făgăraș a residat primul episcop unit din Transilvania Ioan Giurgiu, a cărui diecesă a fost canonicată (1721) sub titlul de Făgăraș. În 18 Nov. 1850 se ținut în Viena o conferință ministerială, la care a luat parte și Ioan Scitovski, primatele Ungariei și Vasile Erdélyi, ep. gr.-cat. din Oradea-mare, și care își dete părerea, că e de lipsă să